

Aktürk, A. İ; Yakuboğlu, A.; Çelik, D. ve Oral, G. (2013). Kayseri örneği üzerinden kentleşme ve şiddet ilişkisi: İleriye dönük bir projeksiyon, *Sosyoloji Dergisi*, 3. Dizi, 27. Sayı, 2013/2, 25-40.

Kayseri Örneği Üzerinden Kentleşme ve Şiddet İlişkisi: İleriye Dönük Bir Projeksiyon

Altay İltan Aktürk*, Aylın Yakupoğlu**, Dilek Çelik***
ve Gökhan Oral****

Özet: Her toplulukta farklı yoğunlukta ve farklı şekillerde suç işlenmekte, bu suçlara karşı da sosyal politika oluşturanlardan çeşitli önlemler alması, suçluluğu azaltması beklenmektedir. Suçluluğun azaltılması çabaları arasında önem taşıyan yöntemlerden birini de ileriki yıllarda işlenecek olası suçları ve suçlu sayısını öngörmeye dayanan suç tahmini çalışmaları oluşturmaktadır. Bu makalede, şiddet ile kentleşme, kentleşme ve göç arasındaki ilişki, Kayseri ili örneği üzerinden, iç göç ile kente gelenlerin geleneksel kültürel yapısının taşıdığı suç olasılıkları bağlamında değerlendirilmiş; kentte işlenmesi olası suçları azaltmak için bireye özgü risk faktörlerinin iyi analiz edilmesinin yanı sıra sosyal destek ağlarının güçlendirilmesi, aşamalı entegrasyon mekanizmalarının oluşturulması, bireye özgü başa çıkma becerilerinin desteklenmesi gibi faktörlerin yararlı olacağı belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Göç, Kentleşme, Kentleşme, Suç, Suç Tahmini, Suç Önleme

The Relationship between Urbanization and Crime in Kayseri: A Future Projection

Abstract: Criminal commitment, in different rates and forms, is a fundamental problem in every society. Social policy makers are expected to take precaution and reduce the crime rates. One of the substantial methods to reduce crime rates is through academic research about the estimates of crime rates. In the previous article, the features of internal migration and the relationship between the ethos of immigrants and their criminal involvement are evaluated, regarding the process of urbanization in Kayseri. It is concluded that, in order to reduce the criminal involvement in the cities of migration, the individual risk factors and protective coping strategies related to migration process should be analyzed. However on the other hand, it is essential to intervene in the macro level by strengthening the social integrity and social support mechanisms.

Keywords: Immigration, Urbanization, Crime, Criminal Prognosis, Crime Prevention

* Doktora Öğrencisi (Sosyal Bilimler), İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü, altayakturk@gmail.com.

**Yüksek Lisans Öğrencisi (Sosyal Bilimler), İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü, aylinyakupoglu@gmail.com.

***Uzman (Yarı Zamanlı Öğretim Üyesi), Yeditepe Üniversitesi Psikoloji Bölümü, dil_celik@yahoo.com.

****Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı Öğretim Üyesi, gokhan.oral@istanbul.edu.tr.

Giriş

Hukuki anlamda suç, “anlama ve isteme yeteneğine sahip bir şahsın kusurlu iradesinin yarattığı icrai veya ihmali bir hareketin meydana getirdiği, yasadaki tanıma uygun, hukuka aykırı ve karşılığında yaptırım olarak bir ceza veya güvenlik tedbiri uygulanması gereken fiil” olarak tanımlanır (Köksal ve Eliş, 2011, s. 3). Her toplulukta farklı oranlarda ve farklı şekillerde suç işlenmekte, bu suçlara karşı da devleti idare edenlerden, sosyal politikaları oluşturanlardan çeşitli önlemler alması, işlenen suçları azaltmaya çalışması beklenmektedir. Suçların azaltılması çabaları arasında önem taşıyan yöntemlerden birini de sonraki yıllarda işlenecek olası suçlar ile suçlu sayı ve oranlarını öngörmeye dayanan “suç tahmini” çalışmaları oluşturmaktadır.

Suç tahmini çalışmalarından, kriminolojik alanda gelecekte oluşabilecek farklılıkların, tehditlerin ve bunların sonuçlarının öngörülebilmesi, suçla ilgili güncel, mevcut verilerden ileriye yönelik bir modelleme yapılabilmesi anlaşılır (Demirbaş, 2001, s. 311). Kriminoloji (suç bilimi); suçluluğun nedenlerini biyolojik, psikolojik, sosyolojik faktörler olarak irdeleyen, şiddet ve suç davranışına yol açan tüm etmenleri bu başlıklar altında sınıflandırmaya çalışan bir bilim dalıdır. Bu sınıflandırma her ne kadar sosyal bilimlerdeki tüm sınıflandırma çabaları gibi bazen yetersiz kalsa da, şiddet ve suç davranışının nedenlerini ve hazırlayıcı faktörleri anlamlandırabilme açısından konu ile ilgilenenlere yol göstermektedir. Suç tahmini çalışmalarında ise şiddet davranışı nedenlerinden bağımsız olarak ele alınmakta, bir bölgede işlenen suçların sayı ve oranları üzerinden, sonraki yıllarda işlenmesi olası suçların sayı ve oranları öngörülme çalışılmaktadır. Ancak suç ve şiddet davranışı ile ilişkili olan çok sayıda faktör olduğundan, suç tahmininin güvenilirliği tüm sosyal değişkenlerin önceden kestirilebildiği durumlarda dahi oldukça düşüktür. Tüm değişkenler yapılan modellemeye dahil edilse bile, araştırmacının aklına gelebilecek, o güne kadar asla gerçekleşmemiş bir sosyal gelişmenin olması ve tüm modellemeyi geçersiz kılması her zaman olasıdır. Tüm yetersizliğine rağmen suç tahmini çalışmaları sadece yol gösterme ve sosyal politika belirleme amaçlı olup bu modellemenin sonucunda kesinlikle doğru sonuçların ortaya konabileceğinin ileri sürülebilmesi mümkün olmasa da suç önleme çalışmaları açısından yararı yadsınmaz.

Bu makalenin ilk bölümünde kent ve kentleşme kavramları tanımlanacak, nüfusu şu an için bir milyon iki yüz elli bin civarında olan ancak sürekli göç alan ve sanayisi sürekli gelişmekte olan bir İç Anadolu kenti olan Kayseri'nin kent kültürü ve yerleşimcilerine sağladığı imkanlar üzerinde kısaca durulacaktır (Yaka, 2012). Suç tahmini çalışmalarının alt yapısını, suçu ve suçluyu ilgilendiren her türlü değişken oluşturmakla birlikte bu çalışmada alt yapısı gelişmiş bir kent olan Kayseri, işsizlik, yaşam kalitesi, evlilik-boşanma oranı

ve çevre illerden aldığı göçler çerçevesinde, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2011 verileri temel alınarak değerlendirilecektir. Suç kültürü açısından ise çalışma TÜİK’in Adalet İstatistikleri’nde yer alan, Türk Ceza Kanunu ve Özel Ceza Kanunları uyarınca açılan davalarda yoğunluk gösteren ilk dört suç tipi ile sınırlı tutulmuştur. Türk Ceza Kanunu’nda uyarınca açılan davalarda yoğunluk gösteren ilk dört suç tipi, diğer kişilere karşı işlenen ve içinde şiddet unsuru barındıran suçlar olması açısından önemlidir. Özel Ceza Kanunları uyarınca açılan davalarda yer alan suç tiplerinden ise ateşli silahlar ve bıçaklar hakkında kanuna muhalefet suçu şiddet suçlarında alet kullanımı konusunda ek bilgi sağladığı için tarafımızca değerli bulunup çalışmaya dahil edilmiştir.

Tanımlar ve Bulguların Değerlendirilmesi

En basit tanımı ile kentleşme, sanayi ve ekonomik gelişmeye paralel olarak şehir adı verilen yerleşim birimlerinin sayısındaki artışı ve bu yerleşim birimlerinin sunduğu imkânlar nedeni ile burada oluşan nüfus birikimi anlamına gelir. Sanayi devrimi sonrasında, sanayinin ihtiyacı olan işgücününün sanayi tesisleri çevresinde toplanmaya başlaması ile ortaya çıkan kentleşme, geçen yüzyılda nüfus artışları ve sanayi bölgelerinin özellikle kente yakın ancak gün için kent dışı sayılabilecek alanlarda kurulması nedeni ile gelişmekte olan ülkelerin de gündemine oturmuş, önemli sosyal sorunlardan biri haline gelmiştir (Sencer ve Keleşten akt. Yüceşahin, Bayar ve Özgür, 2004).

Kentleşme ve kentleşmeye kaynak sağlayan göç olgusu ve bu olgunun beklenen doğal sonuçları olan suç ve şiddet davranışı arasındaki ilişki ise uzun zamandır bilinen ve sosyal bilimciler açısından farklı yönleri ile irdelenen bir durumdur. Suçu bir yabancıнын, “ötekinin” işlediği düşüncesi, suçu bizden olmayana atfetmeye yönelik neredeyse itkisel arzu, yabancıların, özellikle de kültürel uyum sorunları yaşayan yabancı göçmenlerin daha fazla suç işliyor olduğu düşüncesine yol açmış, bazı ülkelerde yabancı düşmanlığının doğmasını da körüklemiştir. Kentlerde sınırlı bir alanda yoğun bir nüfusun aynı anda bulunuyor olması, suç oranında belirgin bir artışın olmadığı durumlarda bile suçun görünürlüğünün artmasına sebebiyet verdiğiinden doğru olmayan bazı inançların yerleşmesini pekiştirmiştir. Suç görünürlüğünün kente yeni yerleşenlerin, “ötekilerin” olduğu bölgelerde artmış olması da suç ile göç arasında bir bağlantı olduğu düşüncesini doğurmuş, “sağlıksız kentleşme süreci ile birlikte büyükşehirilere akın eden kitlelerin sosyal, ekonomik ve kültürel olarak kent yaşamına çabuk adapte olamayacağı düşüncesi ile bireyin bu süreç içerisinde suçlu alt kültürleriyle etkileşim içerisine girebileceği” ileri sürülmüştür (Gökulu, 2010, s. 221).

Türkiye’de 1950’li yıllarda başlayan hızlı kentleşme süreci, Batı ülkelerindeki kentleşmeden farklı bir çizgide gelişmiştir. Batı toplumlarında kentleşme,

aynı zamanda kentleşme sürecini de ifade etmekten Türkiye’de ise önce kentleşme, daha sonra da kentleşme gerçekleşmektedir (Gürkan, 2006, s. 53; Karaman, 2003, s. 108).

“Kentleşmek yalnızca bir kentte yaşamayı değil, insanların davranışlarında, ilişkilerinde, değer yargılarında, yaşam biçimlerinde de bir değişimi anlatır” (Karasu, 2008, s. 257). Kentleşme, o kente göç ederek artık o kent sakini olan kişinin, o kente ait kent kültürü değerlerini kendi öz değerleri arasına katması, kentini kendine ait, kendini de o kente mensup hissetmesi demektir. Ancak, mevcut olan kent kültürünün göç eden nüfusa aktarımı, geliştirilerek yeniden inşası (*re-building*), çatışmaların yatışması ve farklı kültürlerin entegrasyonu ile dinamik bir süreç içinde oluşumunu ve olgunlaşmasını sürdüren “kent kültürü” ve “kentleşme”, öncelikle uygar yaşam ihtiyaçlarının karşılanması anlamını taşıyan “kentleşme”ye göre çok daha yavaş ve zorlu ilerleyen bir süreçtir. Dünyanın en modern kenti inşa edilse bile bu kente gelecek olanların ortak bir “kent kültürü” oluşturmasının, “kentleşme”sinin uzun bir zaman alacağı kesindir. Kentleşme gerçekleşmeden meydana gelecek bir kentleşmenin, toplumsal denetim mekanizmalarında azalmaya, aile kavramının içeriğinde yozlaşan bir değişime, özellikle gençler üzerinde suç davranışlarında artışa neden olacağı da bildirilmektedir (Buendi’den akt. Karasu, 2008, s. 257).

En kısa tanımı ile bir topluluğun bir yerden başka bir yere belirli ya da belirsiz bir süre için yerleşme maksadı ile gitmesi anlamına gelen göçün, toplumsal, ekonomik, siyasi veya dini sebepleri olabilir (Özmen ve Zeren, 2012, s. 457). Ancak göç, durağan bir olgu değil, tüm nedenleri ve sonuçları ile birlikte algılanması gereken ve bu bağlamda aslen tüm süreci karşılayan bir kavram olarak ele alınmaktadır (Türkaslan, 1997, s. 206).

Göç olgusunu, göç edenin ruhsal yaşantılarına etkisi açısından değerlendirdiğimizde, üç temel evrede ele almak mümkündür. Bu evreler, göç öncesi dönem, göç süreci ve göç sonrası dönemdir (Paker’den akt. Kuzu, 2005). Göç öncesi dönem, göçün nedenine ilişkin ipuçlarını da içinde barındırmaktadır. Bu neden, ister kentin sosyal yaşantısı, sağlık hizmetleri, istihdam imkânları kaynaklı, isterse “zorunlu göç” olsun, kişide sembolik ya da somut nedenler kaynaklı psikolojik “kayıp” duygusunu getirmesi kaçınılmaz bir durumdur. Aile bağları ve arkadaşlık ilişkilerindeki kopuş, sosyal destek ağlarının zayıflaması, tanıdık kültürel yapılanmanın ve gündelik yaşam ritminin değişmesi, fiziki yaşam ortamının farklılaşması gibi birçok neden “kayıp” duygusunun bileşenlerini oluşturur. Bağlanma kuramı kapsamında değerlendirildiğinde de, bireyin ruhsal gelişim tarihinde olduğu gibi, göç sürecinde de güvenli bir kendilik ve nesne ilişkileri temeli üzerine yeni bağlar kurmasını gerektirir (Wang ve Mallinckrodt, 2006). Bu ani değişim süreci, göç eden bireyin kimlik

bütünlüğü ve kendilik algısında kaçınılmaz bir yıkıma ve sonrasında yeniden inşaya (*re-building*) yol açar (Narchal, 2007).

Bu yeniden inşa ve sosyal entegrasyon aşamasında da, göç sonrası dönemdeki deneyimlerin rolü büyüktür. Göç eden bireylerle yapılan kalitatif çalışmalar, izolasyon ve bilinmezliğin verdiği kaygı duygularının, “öteki” olarak algılanma ve görünmezlik hissini yoğun olarak gözlemlendiğini vurgulamıştır (Narchal, 2007). Kentin sosyokültürel yapılanması yeni gelenlerin entegrasyonunu destekleyecek şekilde düzenlenmez ise, göç edilen kentteki “yerliler” ile “gelenler” arasında bir bölünme yaşanması ve göç ile kente gelen grubun marjinalleşmesi kaçınılmaz olacaktır. Göç sürecinde, kültürlerarası çatışma ve kültürel kimliğin kaybı sonucu açığa çıkan kültürel yasin, değişen biyolojik, sosyal ve psikolojik ihtiyaçlar ile kompleks bir etkileşime girerek, göç eden bireyleri ruhsal işleyiş açısından da riskli duruma getireceği düşünülmektedir (Bhugra ve Becker, 2005).

Kırsaldan kente göç ve buna bağlı olarak kentin yeni yerleşimcilere uygun hale getirilmesi anlamını taşıyan hızlı ve bazen de yetersiz kentleşme, kentlerin “çekme”, kırsalın ise “itme” etkisi ile açıklanmaya çalışılmaktadır (Tümertekin’den akt. Özmen ve Zeren, 2012, s. 457). Kırsalda yaşayan nüfusu kente “iten” etkenler arasında, hızlı nüfus artışı, toprakların yetersizliği, düşük verimlilik, doğal afetler, toprağın miras yoluyla küçülmesi ve yeterliliğini yitirmesi, toprağın büyük sermaye elinde birikmesi, tarımda makineleşme sonucu ortaya çıkan işsizlik, bölgesel çatışmalar ve savaş sayılabilir. Nüfusu kente “çeken” etkenler olarak ise gelir farklılığı, daha iyi eğitim ve sağlık istemi, kentin sahip olduğu albeni, kentte ulaşım ve iletişim olanaklarının daha gelişmiş olması, iş bulma ümidi, daha yüksek bir yaşam standardı beklentisi, kentlerdeki toplumsal ve kültürel olanaklardan yararlanma olasılığının daha fazla olması sayılabilir (İçduygu ve Ünalın, 1998, s. 38-39).

Kırsaldan kente göç edenler için kent, kırsalda alışageldikleri dayanışmanın olmadığı, dışlandıkları, işsizlikle birlikte toplumsal ve ekonomik kaygıların derinleştiği, dolayısı ile savunma gerekliliğinin en üst düzeyde hissedilmeye başlandığı, alışageldikleri normların dışında, yeni ve kendileri için görece yabancı davranış biçimlerine açık bir ortamdır (Karasu, 2008, s. 258). Kentte, kırsaldaki davranışlar anlamını yitirmekte, göçmenler kentle, kentin onlara sunduğu yeni kültürle bütünleşmenin sıkıntısını yaşamaktadırlar. “Kentle bütünleşememenin temelinde ise, korunma ve iş ihtiyaçlarının birer kentli gibi gideril[e]memesi yatmaktadır” (Assadi’den akt. Karasu, 2008, s. 258; Gürkan, 2006, s. 53). Kentliler açısından ise gelenler, “öteki”, kendilerinden; kentlerinden olmayandır. Dışardan gelenlerin kültürel yapıları göç alan kentten uzak olduğu sürece norm dışı olmalarının, suçlu olma olasılıklarının o derece

yüksek olduğu düşünülecek ve bunun getirisi olarak da yeni gelenlere ihtiyatla yaklaşılacaktır.

Göç olgusu ve bu olgunun getirdiği sorunlar Türkiye’de sosyal bilimcilerin son elli yıldır uğraştıkları ve çözüm politikaları sundukları konulardan biri olsa da, sanayileşmenin, nakliye imkânlarının daha gelişmiş olduğu büyük kentlerde yoğunlaşmış olması, zorunlu göç, eğitim olanaklarının büyük şehirlerde bulunması nedeni ile bu şehirlerin konforuna ve sunduğu imkânlara alışmış olan yüksek öğrenim görmüş öğrenci kesimin büyük şehirden ayrılmak istememesi gibi nedenlerle nasıl bir politika izlenirse izlensin büyük kentlere göçü önleyebilmek pek mümkün olamamıştır. Ancak son on yıllarda Anadolu sanayiinin güçlendirilmesi ve ulusal gelirden daha fazla pay sahibi olmaya başlaması ile orta büyüklükte, alt yapısı tamamlanmış şehirlerin göç açısından cazibe merkezi haline gelmesi söz konusu olmaktadır. Resmi istatistiklere göre; %2,07 gibi bir göç hızına sahip olan Kayseri, İç Anadolu bölgesinin göç alan üçüncü büyük kentidir. Nüfusu son sayıma göre 1.252.080 olan Kayseri’de iç göç sonucu yerleşmiş 333.046 (%26,6) kişi bulunmaktadır. Kayseri’ye göçenlerin büyük çoğunluğu komşu illerden geldiği bilinmektedir. Şehirde, 74.572 Sivaslı (%5,9), 57.160 Yozgatlı (%4,5), 32.614 Nevşehirli (%2,6), 23.729 Kahramanmaraşlı (%1,9), 17.277 Adanalı (%1,38) ve 19.789 Ağrılı (%1,58) bulunmaktadır. Yine istatistiklere göre, kente göç sonucu gelenlerin %61,6’sını komşu illerin nüfusuna kayıtlı olanlar oluşturmaktadır (TÜİK, 2012).

Ova üzerine kurulu olan Kayseri, göçmenlere planlı bir yerleşim alanı sunmaktadır. Kentin sanayileşmesi ile birlikte önce çevre ilçelerden merkeze doğru başlayan göç, son on yıllarda çevre illerden Kayseri merkeze yönelen göç hareketine dönüşmüştür. Kentin konumu sebebi ile genişlemesi ihtiyaca cevap verecek ölçüde hızlı ve planlı olabilmektedir. Bugün Kayseri’ye göç sonucu gelenler, diğer büyük şehirlerin aksine alt yapı sorunlarının olduğu, köy simülasyonuna kentte devam ettikleri gecekondu semtlerine değil, modern binalara yerleşmekte, kent ile biraz mesafeli de olsa kendi kültürlerini bu binalar çevresinde sürdürmektedirler. Kentin bazı bölgelerinde yoğunlaşan bu göç hareketi kent sakinlerinde suçların özellikle o bölgelerde artacağı endişesi uyandırmaktadır. Yeni gelenlerin kent kültürüne ait normları bir anda benimsemesi ve uygulamaya başlaması beklenemez. Bu nedenle kente yeni yerleşenlerin kendi kültürel normlarına uygun ancak kent kültürüne uygun olmayan her davranışının “suç tehdidi” ya da sapma olarak yorumlanması olasıdır. Burada dikkat edilmesi gereken ve bu yanlısamayı yaratan bir başka nokta da suç ve şiddet davranışını işleyen kişinin ortalama demografik özellikleriyle göçmenlerin demografik özelliklerinin benzerlik taşımasıdır. Dönmezer’e (1991) göre, suç işleyenler, ağırlıklı olarak işsiz ya da gelir seviyesi

düşük, eğitimsiz, bekar, 18-35 yaş arasındaki erkeklerdir. 1965-2000 yılları arasındaki iç göç bulgularına bakıldığında da ekonomik nedenlerle başka bir kentte göç etme kararı verip bu kararı uygulayanların büyük çoğunluğunun işsiz ya da gelir seviyesi düşük, eğitimsiz, bekar, 18-30 yaş arası erkeklerin oluşturduğu görülmektedir (Kocaman, 2008). Her iki grubun demografik özellikleri benzer olduğu ölçüde riskli davranışları grubun dışında olan bir kişinin daha uzak bulunduğu gruba yüklemesi ve onları daha yoğun bir tehdit olarak görmesi olasıdır.

Bir bölgede işlenen suçların özelliklerini ve diğer bölgelerle farklılıklarını tespit etme amacı güden suç kültürü çalışmaları açısından İç Anadolu bölgesinde işlenen suçlara bakıldığında, Türk Ceza Kanunu’na göre bölgede yoğun olarak işlenen suçların arasında %25,1 ile vücut dokunulmazlığına karşı suçlar (TCK 86-93), %23,4 ile malvarlığına karşı suçlar (TCK 141-169), %15,7 ile hürriyete karşı suçlar (TCK 106-124), %12,9 ile şerefe karşı suçlar (TCK125-131) ilk dört sırada yer almaktadır (TÜİK, 2011). Bölge suç kültürü şiddet suçu ağırlıklı bir yapı göstermektedir. Şiddet suçları, Türk hukukunda ayrı bir fasıl halinde tanımlanmamış olsa da Anglo-Sakson literatürüne göre;

- (a) bir kişiye veya mala karşı fiziki gücün kullanılması, bu gücün kullanılmaya teşebbüsü ya da bu gücün kullanılacağına tehdidi veya
- (b) suçun doğası gereği bir kişiye ya da mala karşı, fiziki güç kullanımının gerekli olduğu her türlü eylemi kapsamaktadır. (US House of Representatives, 1984)

Bu tanım ışığında bakıldığında bölgede işlenen suçların yarısından biraz fazlasını şiddet suçlarının oluşturduğu görülmektedir. Bölgede işlenen şiddet suçlarının bu derece yoğun olması, “şiddet suçlarının kente uyum sürecinde yaşanan problemlerin işareti ve mal varlığı aleyhine işlenen suçların da kentteki gelir dağılımındaki dengesizliğin işareti olması” nedeni ile özellikle kentleşme ve suç açısından bakıldığında dikkat çekicidir (Shelly’den akt. Aksoy 2007, s. 14).

İç Anadolu Bölgesinde özel kanunlara göre kovuşturulan suçlara baktığımızda ise %36,3 ile İcra İflas Kanuna Muhalefet, %32,9 ile Çek Kanununa Muhalefet, %6,3 ile Ateşli Silah ve Bıçaklar Hakkında Kanuna Muhalefet, %4,7 ile Askeri Ceza Kanununa Muhalefet, %4,3 ile Kaçakçılıkla Mücadele Kanununa Muhalefet suçları işlendiği görülmektedir (TÜİK, 2011).

Kayseri’ye en çok göç veren il olan Sivas’ta, %31,8 ile vücut dokunulmazlığına karşı suçlar (TCK 86-93), %16,4 ile malvarlığına karşı suçlar (TCK 141-169), %16,3 ile hürriyete karşı suçlar (TCK 106-124), %16,3 ile şerefe karşı suçlar (TCK125-131) ilk dört sıradadır. Ateşli silahlar ve bıçaklar hakkında kanuna muhalefet suçunun işlenme oranı ise %10’dür (TÜİK, 2011).

Yozgat'ta ise ilk dört suç sıralaması %28,9 ile vücut dokunulmazlığına karşı suçlar (TCK 86-93), %18,0 ile hürriyete karşı suçlar (TCK 106-124), %17,1 ile malvarlığına karşı suçlar (TCK 141-169), %15,9 ile şerefe karşı suçlar (TCK125-131) şeklindedir. Şehirde ateşli silahlar ve bıçaklar hakkında kanuna muhalefet suçunun işlenme oranı ise %6,4'dür (TÜİK, 2011).

Kayseri'nin üçüncü büyük göçmen kitlesini oluşturan Nevşehir'de ise %29,1 ile vücut dokunulmazlığına karşı suçlar (TCK 86-93), %16,4 ile hürriyete karşı suçlar (TCK 106-124), %15,9 ile malvarlığına karşı suçlar (TCK 141-169), %13,8 ile şerefe karşı suçların (TCK125-131) işlendiği görülmektedir. Ateşli silahlar ve bıçaklar hakkında kanuna muhalefet suçu ise %4,4 oranında işlenmektedir (TÜİK, 2011).

Kahramanmaraş'ta ise %26,8 ile vücut dokunulmazlığına karşı suçlar (TCK 86-93), %19,9 ile malvarlığına karşı suçlar (TCK 141-169), %17,3 ile hürriyete karşı suçlar (TCK 106-124), %13,5 ile şerefe karşı suçlar (TCK125-131) işlenmektedir. Şehirde ateşli silahlar ve bıçaklar hakkında kanuna muhalefet suçunun işlenme oranı ise %5,7'dir (TÜİK, 2011).

Bölgeye göç veren beşinci büyük il olan Adana'da ise ilk dört suç şu şekilde oluşmuştur; %24,1 ile malvarlığına karşı suçlar (TCK 141-169), %18,3 ile vücut dokunulmazlığına karşı suçlar (TCK 86-93), %14,1 ile hürriyete karşı suçlar (TCK 106-124), %8,4 ile şerefe karşı suçlar (TCK125-131). Ateşli silahlar ve bıçaklar hakkında kanuna muhalefet suçu ise %7,9 oranında işlenmektedir (TÜİK, 2011).

Farklı bir kültürel yapıya sahip olan Ağrı şehrinde ise %28,5 ile malvarlığına karşı suçlar (TCK 141-169), %25,9 ile vücut dokunulmazlığına karşı suçlar (TCK 86-93), %11,8 ile hürriyete karşı suçlar (TCK 106-124), %5,7 ile şerefe karşı suçlar (TCK125-131) işlenmektedir. Ağrı'da ateşli silahlar ve bıçaklar hakkında kanuna muhalefet suçunun işlenme oranı ise %8,5'dir (TÜİK, 2011).

Tartışma

Kişi, kültürünü yaşadığı yerde öğrenir ve bu kültürün temel ilkelerini tüm hayatı boyunca yanında taşır. Göç ile birlikte kırsaldan kente veya bir kentten diğer bir kente gelenler de kendi geleneksel kültürlerini yanlarında getirecek, ancak bu kültür, gidilen kent kültürü ile uzlaştığı ölçüde kabul görecektir, çatışmaya girdiği ölçüde ise göçmenin kültürünün marjinalleşmesine, göçmenin de ötekileşmesine, kimlik sorunları yaşamasına, gittiği kente yabancılaşıp, dışlanmasına neden olacaktır. Bu "ötekileşme" sonucunda ortaya çıkan amaçsız ve umutsuz yaşam biçimi ise duyarsızlığa, içe kapanmaya ve saldırganlığa yol açacaktır (Turan ve Beşirli, 2008, s. 248). Göçmenin geleneksel kültürü ile onun için yabancı olan kent kültürü arasındaki bu çatışma, aynı zamanda

şiddet davranışının artmasına da neden olabilir (Karasu, 2008, s. 257). Uluslararası göç alan ülkelerin yaşamakta olduğu ve değişik çözümler bulmaya çalıştığı göçmen uyum sorunlarının temelinde bu düşünce yatar. Buna göre, Kayseri’ye göç edenlerin de kendi geleneksel alışkanlıklarının yanı sıra, suç kültürlerini de beraberlerinde getirmeleri, Kayseri’de işleyecekleri olası suçların kendi bölgesel suç kültürlerine uyumlu olması beklenebilir. Kayseri’nin göç alan diğer illere göre en büyük avantajı başlıca göç aldığı illerin bölgeye yakın bir kültüre sahip olmasıdır. Kayseri’ye göç veren illerin çoğu İç Anadolu bölgesinde bulunmaktadır. Akdeniz bölgesinde bulunan Adana ve Kahramanmaraş’tan gelen göçler ise Kayseri sınırına yakın bölgelerden olmakta, bu bölgeler Kayseri ile benzer bir kültürel yapı göstermektedir. Bu nedenle, Kayseri’ye göç edenlerin işledikleri suçların aslında bölgeye tamamen yabancı suçlar olmadığı, bölge sakinlerince bilindik suçlar olduğu, Kayseri’de işlenen suçların, bir kültür çatışmasından çok, köyden kente göç sonucu uyum sağlamama nedeni ile işlenen suçlar olduğu görülmektedir.

Bölge ile ilgili resmi suç verilerine bakıldığında, Kayseri’de yaşayan, çevre illerden gelen göçmenlerin vücut dokunulmazlığına karşı suç işlemlerinin mal varlığına karşı suç işlemlerinden daha olası olduğu görülmektedir. Sivas, Yozgat, Nevşehir ve Kahramanmaraş’ta işlenen suçların büyük kısmını vücut dokunulmazlığına karşı suçlar oluşturmakta, bu illerde işlenen vücut dokunulmazlığı aleyhine suçlar bölge ortalamasının üstünde yer almaktadır. Bölge ortalaması ile birlikte değerlendirildiğinde, Kayseri’de yaşayan diğer suç nedenleri de göz önüne alındığında vücut dokunulmazlığına karşı bir suç işleme olasılığı olan bir Sivaslının vücut dokunulmazlığı aleyhine suç işleme olasılığı bölgenin aynı suç tipini işleme olasılığı taşıyan bir sakinine göre %26, bir Yozgatlının %15, bir Nevşehirlinin %16, bir Kahramanmaraşlının ise %6 daha fazla gözükmektedir.

Sivas bölgesinin ateşli silahlar ve bıçaklar hakkında kanuna muhalefet suçu işleme yüzdesi diğer bölge illerine göre daha yüksek olduğundan (%10), suç işleyecek Sivaslıların diğer çevre il sakinlerine göre silah kullanma olasılıkları da yaklaşık iki kat daha fazla olarak ortaya çıkmaktadır. Kayseri’ye göç eden bu kişilerin işleyecekleri olası şiddet suçları, kentli olmayı öğrendikleri, sorunlarını şiddete başvurmadan çözebildikleri, sahip oldukları enerjiyi başka alanlara aktarabildikleri ve kendilerini o kentin sakini hissettikleri, kentlileşebildikleri ölçüde azalacaktır. Bu nedenle özellikle bu göçmenlerin yoğun olarak buldukları mahallelerde kentlilik bilinci çalışmaları yapılması, ortak kent kültürüne bu mahalle sakinlerinin entegre edilmesi yararlı gözükmektedir.

Ağrılılar için vücut dokunulmazlığına karşı suç işleme olasılığı bölge sakinleri ile aynı oranda iken Adanalılar açısından bu oran Kayseri’nin diğer sakinlerine göre %27 oranında daha düşüktür. Kent, köy kurallarının artık geçerli

olmadığı, sorunların barışçıl ya da hukuki yollarla çözüme kavuşturulmaya çalışıldığı bir yapıdır. Vücut dokunulmazlığına karşı veriler bir arada değerlendirildiğinde, Kayseri'ye göç eden Adanalıların kent kültürünün şiddetten uzak yapısına daha iyi uyum sağlama potansiyeli taşıdığı düşünülebilir.

Kayseri'ye Doğu Anadolu bölgesinden göç vermiş olan Ağrı'da ve Akdeniz bölgesinde yer alan Adana'da ise malvarlığına karşı suçlar diğer suçlardan daha yoğun olarak işlenmektedir. Dolayısı ile Kayseri'de yaşayan bir Ağrılı'nın mal varlığına karşı suç işleme olasılığı bölge ortalamasına göre %21, bir Adanalı'nın %3 daha fazla gözükmektedir. Kayseri'de yaşayan bir Nevşehirli'nin ise malvarlığına karşı suç işleme olasılığı, bölge ortalamasına göre %32, bir Sivaslı'nın %30, bir Yozgatlı'nın %27 ve bir Kahramanmaraşlı'nın %15 daha düşük olduğu ortaya çıkmaktadır. Ağrı ve Adanalıların, kentsel gelir dağılımından daha eşit pay almaları sağlanmadığı ölçüde mal varlığına yönelik suçlar işlemlerinin daha olası olduğu görülmektedir.

Sonuç

Kentleşme ve kentleşme, birbiri ile aynı hızda ilerleyen süreçler değildir. Türkiye özelinde, sanayileşmenin büyük kentlerde başlaması bu kentlere hızlı bir göçe neden olmuş, bu göçe hazırlıklı olmayan kentlerde "küçük köyler" olarak tanımlanabilecek gecekondu mahalleleri oluşmuştur. Bu mahallelerin kente uyum sağlama güçlüğü çeken, kent kültürüne aşina olmayan sakinleri, kendilerine ait sorun çözme repertuarlarını da beraberlerinde getirmiş, kentli açısından bakıldığında şiddeti bir sorun çözme mekanizması olarak benimsemişlerdir. Şiddet suçlarının kentin kenar mahallerinde daha yoğun yaşanıyor olması sosyal politika belirleyicilerde, varoşları kente dahil ederek modernleştirmenin suçu önleyebileceği yanılgısına neden olmuştur. Ancak, kentleşme ve kentleşme birbirinden farklı iki kavramdır. Kentleşme hızı yüksek olsa da, kültürel alt yapıyı da bünyesinde barındıran kentleşme hızı oldukça yavaştır ve bazen kentin eski sakinlerinin (tıpkı İstanbul'da olduğu gibi) azınlıkta kaldıkları kentlerde yeni oluşan kent kültürlerine yabancılaştıkları görülebilmektedir. Kentleşmenin oluşabilmesi için alt yapı sorunları olmayan kentler gerekli ama yeterli değildir. Bu kentler, kentleşmenin başlangıç noktasını oluştursa da kültürel alt yapının da sağlanması ve kente yeni gelenlerin bu kültürel potada, kentin kurallarında yoğunlaşmaları şarttır.

Göç ve suç konusunda göç sürecine ve göç eden bireye özgü risk faktörlerini iyi analiz ederek önlemler almanın yanı sıra sosyal destek ağlarının güçlendirilmesi, aşamalı entegrasyon mekanizmalarının oluşturulması, bireye özgü başa çıkma becerilerinin desteklenmesi gibi koruyucu faktörlerin de öneminin bilincinde olunması ve yerel yönetimler tarafından izlenecek sosyal politikaların da bu doğrultuda şekillendirmesi de gerekmektedir.

Kayseri kentinin kültürel yapısı dışa kapalı bir özellik taşımaktadır. Kent kültürü yoğun olarak esnaf kültürü ve aileler arasında “oturma” olarak adlandırılan ev ziyaretleri çevresinde şekillenmiştir. Kendini kentin sahibi olarak tanımlayan esnaf aileleri, yeni gelenleri bazen ikinci ya da üçüncü sınıf vatandaş olarak, hatta daha aşağı seviyede görmekte; sadece eşiti saydığı ailelerle sosyal ilişki kurmaktadır. Kayseri, ilk göç dalgasını çevre ilçelerden yaklaşık kırk yıl önce almış olsa da “yirli/illi” (kentli) ve “köyli” (kırsal yerleşimli) ayrımı henüz ortadan kalkmamış, son on yıllarda çevre illerden gelenler dışarıklı, uzak illerden gelenler ise iyiden iyiye yabancı olarak kabul edilmiştir. “Öteki”nin varlığını bu kadar yoğun hissedilen ve hissettiren Kayserili, yaşadığı ve Erciyes dağının kış turizmine kazandırılma çabaları nedeni ile yaşayacağı göç dalgaları sonucunda şehirde işlenecek suç oranlarının artacağından endişe etmektedir.

Yapılan yeni ekonomik yatırımlar nedeni ile Kayseri’nin göç alması kaçınılmaz gözükmektedir. Kentin hiç göç alma gereksinimi duymadığı ve göç almadığı ideal koşullarda bile suç artışı kaçınılmaz olacaktır. Kentin sahip olduğu muhafazakâr yapı globalleşen ve artık iletişim araçları nedeni ile her evin içine giren dünyada güvenli şehir olmak için yeterli gözükmemektedir. Globalleşmenin getirisi olan ve kontrol edilmesi zor olan bu çağın kültürünün istilasını engellemek çok güçtür. Bu kültürel yayılma dışa kapalılıkla kontrol etmeye çalışılsa bile, kapalılık kendi patolojisini beraberinde getirecektir. Bu nedenle, koruyucu kültürler, bu yüzleşmeye hazırlıklı olmak, sonraki kuşakları kaybetmemek için onları aktive edip tatmin edecek yeni olanaklar üretmek, bir an önce bir ortak kent kültürü oluşturmak zorundadır.

Kayseri’nin dışa kapalı, ev içinde geçen kültürel yaşamı göçmenleri olduğu kadar kentli gençleri de kent kültürünün dışında bırakmakta, onların kentleşmesini zora sokmakta, dolayısı ile suç işleme olasılıklarının bölge sakinlerine göre daha yüksek gözükmemesine neden olmaktadır. Özellikle şiddet suçları, kişilerin uyumsuzluk çözme becerilerinin yoksun olduğu ortamlarda artış göstermekte, kişiler, özellikle genç yetişkinler şiddet suçları üzerinden yeni bir kimlik kazanmaya çalışmaktadır. Bu kimlik kazanımının suç içeren davranışlara yönelmemesi ise ancak kentleşme ile mümkün gözükmektedir. Bu doğrultuda Kayseri’de çocuk hakları, çevre temizliği ve koruma, temiz su, katı atık yönetimi, trafik güvenliği, tarihi dokunun korunması, geleneksel sanat atölyeleri kurulması gibi konularda sosyal projeler geliştirilmesi; şehrin dört üniversitesinin, akademik birikimini mahallelere taşıması ve yapılacak projelere özellikle göç edenlerle gençleri dahil etmesi; ortak ve evrensel açıdan kabul görececek bir kent kültürü oluşturulması açısından yararlı olacaktır.

Kentin suç oranlarında düşüş sağlanabilmesi için, tüm kenti kapsayıcı özellikli bir kent kültürünün oluşturulması, ev içine hapsedilmiş kültürel yapının önce ev dışına çıkarılması ve bu yapıya yeni gelenlerin ve gençlerin de entegre

edilmesi, kentli ve göç edenlerin birbirini ile ortak paylaşımında bulunabileceği sosyal alanların arttırılması, kente ait ve dışardan gelenlerin de benimseyeceği yeni kültürel yapıların oluşumunun desteklenmesi gerekmektedir. Bu sosyal politikaların başarılı olduğu ölçüde Kayseri’de suç işleme alışkanlıklarının şiddet suçlarından mal varlığına karşı suçlara doğru yönelmesi, sosyal gelirin eşit paylaşımı sağlandığı ölçüde de mal varlığına karşı suçların önüne geçilebileceği düşünülmektedir.

Aktürk, A. İ; Yakuboğlu, A.; Çelik, D. and Oral, G. (2013). [Extended Abstract]
The relationship between urbanization and crime in Kayseri: A future projection,
Turkish Journal of Sociology, 2013/2, 3/27, 37-40

EXTENDED ABSTRACT

The Relationship between Urbanization and Crime in Kayseri: A Future Projection

Altay İltan Aktürk*, Aylin Yakupoğlu**, Dilek Çelik*** and
Gökhan Oral****

A crime is “an act committed or omitted, in violation of a public law, either forbidding or commanding it by an individual who are legally, accepted to be responsible for their actions” (Köksal and Eliş, 2011, p. 3). Criminal commitment, in different rates and forms, is a fundamental problem in every society. The citizens expect the policy makers to take precautions and reduce crime rates. One of the substantial methods to reduce crime rates is through academic research about the estimates of crime rates. However, crime is a complex phenomenon and it is difficult to make reliable predictions for each criminal activity by estimates of crime statistics, even if various social factors are taken into account. Therefore, the researches about the estimates of crime rates are helpful in guiding the general public policies and are used to guide the formation of preventive programs.

In the first part of this article, the concept of urbanization is defined and Kayseri, an immigrant city in Middle Anatolia with a population of 1.25 million that has a growing industrialization rate is discussed in terms of urban culture and facilities for inhabitants. Main variables are unemployment, life standards, marriage-divorce rates, and migration rates from nearby cities in the year 2011, gathered from the Turkish Statistical Institute (TurkStat). Four most common crime types are included; which are defined in Turkish Criminal Code and Special Laws. The crimes in the former contain violent components and the crimes in the latter are related to acting against weapon regulations.

Urbanization refers to the physical growth of the cities as a result of industrial and economic development, as well as the accumulation of population due to opportunities in the residential unit. Population density in the cities increases

---

* PhD Student (Social Sciences), Istanbul University Institute of Forensic Sciences,
altayakturk@gmail.com.

**Master Student (Social Sciences), Istanbul University Institute of Forensic Sciences,
aylinyakupoglu@gmail.com.

***Specialist (Part Time Lecturer), Yeditepe University Department of Psychology, dil_celik@yahoo.com.

****Prof. Dr., Istanbul University Cerrahpasa Medical Faculty Department of Forensic Medicine, gokhan.
oral@istanbul.edu.tr.

the visibility of the crime. Increased crime rates in the areas where the new settlers of the city, “the others” live, gave birth to the idea of a link between immigration and crime. “Along with the urbanization process, it is argued that the immigrants who could not adapt to the city, socially, financially, and culturally, may interact with criminal sub-cultures.” (Gökulu, 2010, p. 221).

Urbanization is not only about the accumulation of population in the cities but also describes the transformation in lifestyle, social relations and norms. Without the cultural transformation, urbanization leads to a decline in social control mechanisms, disturbs family structure and increases juvenile delinquency.

Migration, is not a simple process of moving from one place to another but should be evaluated with its’ reasons and consequences (Türkaslan, 1997, p. 206). It is possible to examine the process in three main phases, pre-migration, migration and post-migration (Paker, cited in Kuzu, 2005). Pre-migration gives clues about the reasons of it and whatever the reason is, the immigrant experience “loss”, psychologically. Main components of the “loss” are weakened social bonds and support system, unfamiliar cultural structure and routines. If the socio-cultural infrastructure of the cities is not suitable to support the integration, there will be a split between immigrants and inhabitants which will facilitate the marginalization. The citizens will also perceive the immigrants as a criminal potential due to their marginal approaches.

Although, migration is mainly towards the metropolitans in Turkey, in the last decades, the cities in Anatolia with a developed industry and better infrastructure is also desirable for immigrants. Kayseri, where 26.6% of the population is immigrant, is one of those Anatolian cities. The settlement is highly organized in Kayseri. The migration process first began towards the suburbs and then towards the city center. People mostly live in modern buildings without any infrastructure problems. The migration process also heightened the fear of crime. The origin of these misleading judgments is the similarities between socio-demographic characteristics of immigrants and criminals.

Since the immigrants in Kayseri will bring their crime culture to the city, besides their subculture, it is expected that crimes committed by immigrants will resemble the crime culture of their homeland. The advantage of Kayseri is that most of the immigrants are coming from nearby cities with a very similar cultural structure.

When the crime statistics of the area are examined, it is seen that immigrants are more prone to commit violent crimes than property crimes.

The proportion of violent crimes is high in Sivas, Yozgat, Nevşehir and Kahramanmaraş, which are the main homelands of the immigrants in Kayseri.

Based on the statistics, an immigrant from Ağrı is 21% at risk to commit crimes and an immigrant from Adana is 3% more at risk to commit property crime than natives of Kayseri. Similarly, an immigrant from Nevşehir is 32% at risk to commit crimes, the one from Sivas is 30%, the one from Yozgat is 27% and the one from Kahramanmaraş is 15% less prone to commit property offenses than natives. On the other hand, if the equal income distribution is not facilitated, immigrants from Ağrı and Adana are more likely to commit property offenses (TÜİK, 2011).

Increase in population and physical growth during urbanization and cultural aspects of urbanization are different aspects of the concept and they do not evolve at the same time. If these aspects do not go hand in hand, preventive crime mechanisms cannot reach to satisfactory outcomes. During the migration, the risk and protective factors of the process itself and each immigrant should be carefully analyzed and local authorities should constitute their social policies in accordance.

The migration to Kayseri is inevitable due to economic investments. Moreover, the increase in violent crime rates is unavoidable if the interpersonal problem solving strategies are not well used. This is especially important for juveniles who are dealing with their identity formation. Kayseri's cultural structure is enclave, which blocks the integration process. In order to reduce the crime rates, the cultural aspect of the urbanization process should also be facilitated.

Keywords: Immigration, Urbanization, Crime, Criminal Prognosis, Crime Prevention

Kaynakça | References

- Aksoy E. (2007). Suç ve güvenli kent yaklaşımı, *TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Dergisi* 55, s.11-15
- Bhugra, D. ve Becker, M. A. (2005). Migration, cultural bereavement and cultural identity. *World Psychiatry*, 4 (1), 18-24.
- Demirbaş T. (2011). *Kriminoloji*. Ankara: Seçkin.
- Dönmezer, S. (1991). *Kriminoloji*. İstanbul: Beta.
- Gökulu G. (2010), Kent güvenliği kentleşme ve suç ilişkisi, *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi* 24 (1), 221.
- Gürkan M, (2006) *Sosyolojik açıdan göç ve yasadışı göç hareketleri*, Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı, 2006.
- İçduygu, A. ve Ünalın, T. (1998). Türkiye’de iç göç: Sorunsal alanları ve araştırma yöntemleri. *Türkiye’de İç Göç Konferansı Bolu-Gerede 1997*. İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı, 38-39.
- Karaman, K. (2003). Türkiye’de şehirleşme olgusu ve gecekondu sorunu, *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları Dergisi* 4, 108.
- Karasu, M. A. (2008). Türkiye’de kentleşme dinamiklerinin suçta etkisi, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 57 (4), 255-281.
- Kocaman, T.(2008). *Türkiye’de iç göçler ve göç edenlerin nitelikleri (1965-2000)*, Ankara: DPT Yayını.
- Köksal, F. ve Eliş, Y. Y. (2011). *Hukuk sisteminde suç ve unsurlar*. Ankara: Teftiş Kurulu Başkanlığı Yayını.
- Kuzu İ. (2005). Psikolojik açıdan göç, *Birgün Gazetesi Pazar Eki*, 6 Kasım 2005.
- Narchal, R. (2007). Migration: Destruction and reconstruction of the self. *Journal of Applied Psychology: Migration and the Self*, 3(1), 55-64.
- Özmen A, Zeren, H.E, (2012) Yaşanabilir kentler ölçüsünde göç olgusu, II. bölgesel sorunlar ve Türkiye sempozyumu, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Kahramanmaraş.
- Turan M, Beşirli A. (2008). Kentleşme sürecinin ruh sağlığı üzerine etkileri. *Anadolu Psikiyatri Dergisi* 9, 248.
- TÜİK. (2011). Adalet İstatistikleri.
- TÜİK. (2012). Adrese Dayalı Kayıt Sisteminin Sonuçları.
- Türkaslan, N, (1997). Bursa’da meskun Bulgaristan göçmenlerinin ekonomik durumları üzerine bir inceleme. II. Ulusal Sosyoloji Kongresi Toplum ve Göç (Mersin Kasım 1996). Ankara: Devlet İstatistik Enstitüsü Yayınları.
- United States House of Representatives, 1984, United States Code Classification Tables, 18USC§16.
- Wang, C. C. D. ve Mallinckrodt, B. (2006). Acculturation, attachment, and psychosocial adjustment of Chinese/Taiwanese international students. *Journal of Counseling Psychology* 53(4), 422.
- Yaka, R. (2012) Sayılarla Türkiye-İzmir. (alınma tarihi: 01.04.2013), http://izka.org.tr/files/planlama/5_bolgesel_istatistikler/SayilarlaTurkiyeizmir_Subat.pdf.
- Yüceşahin, M. M.; Bayar R. ve Özgür M. E. (2004) Türkiye’de şehirleşmenin mekânsal dağılışı ve değişimi. *Coğrafi Bilimler Dergisi* 2 (1), 23-40.